

15.10.2019

Talousyksikkö

Puolustusvaliokunta 16.10.2019

**Puolustusministeriön hallinnonalan osuus hallituksen esityksessä vuoden 2020
talousarvioksi (HE 29/2019 VP)**

1 Talousarvioesityksen lähtökohdat

Suomi pitää huolen uskottavasta kansallisesta puolustuksestaan ja sen riittävästä resursoinnista. Suomen puolustuskyky perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on ehkäistä Suomen joutuminen sotilaallisen konfliktin osapuoleksi. Toimintaympäristön kehitystä vastaavan puolustuskyvyn ylläpito ja sen kehittämisedellytykset varmistetaan turvaamalla puolustushallinnolle riittävät resurssit. Puolustuksen resursoinnissa noudatetaan vuoden 2017 puolustusselontekoa.

Toimintamenoihin on lisätty rahoitusta hallitusohjelman mukaisesti Puolustusvoimien henkilö- ja tehtävämäärän lisäämiseksi, kertausharjoitusten määrän nostamiseen sekä vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uudelleenjärjestelyihin. Tämä hallitusohjelman mukainen lisärahoitus on 5,5 milj. euroa vuonna 2020, mutta kasvaa asteittain 10 milj. euroon kehyskauden loppuun vuoteen 2023 mennessä. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uuden toimintamallin toimeenpanoa varten määrärahoja on kohdennettu uudelleen hallinnonalan sisällä.

Puolustusmateriaalihankintamäärärahoihin, Puolustusvoimien toimintamenumäärärahoihin (pl. henkilöstömenot) ja sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoihin (pl. henkilöstömenot) tehdään vuosittain vakiintuneen käytännön mukaiset kustannustasotarkistukset.

2 Hallinnonalan määrärahat

Hallituksen esitys vuoden 2020 talousarvioksi sekä valtioneuvoston 7.10.2019 hyväksymän julkisen talouden suunnitelman osana oleva valtiontalouden kehyspäättös vuosille 2020—2023 sisältää puolustusministeriön hallinnonalan menoja seuraavasti:

(milj. euroa)	TA 2019	TAE 2020	KEH 2021	KEH 2022	KEH 2023
Kehykseen luettava	2 794	2 791	4 247	4 268	4 260
Kehyksen ulkopuolella (alv)	344	367	738	741	739
Pääluokka 27 yhteensä	3 138	3 158	4 984	5 009	5 000

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahataso on noin 3,2 mrd. euroa vuonna 2020 ja se kasvaa kehyskaudella 5,0 mrd. euroon. Muutos aiheutuu Puolustusvoimien strategiaan suorituskkyhankkeisiin suunnitellusta rahoituksesta. Kehyskaudella toteutetaan meri- ja ilmapuolustuksen pääjärjestelmien hankkeet, joissa korvataan merivoimien

15.10.2019

Talousyksikkö

vanheneva taistelualuskalusto ja ilmavoimien Hornet-hävittäjäkaluston suorituskyky. Molemmat hankinnat kuuluvat valtion menokehysten piiriin.

Menojen yhteismäärä vuonna 2020 on 19,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 1 932 milj. euroa, joka on 8,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan 765 milj. euroa, joka on 9,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Talousarvioesitykseen on sisällytetty erillinen 10 milj. euron määräraha monitoimihävittäjien hankinnan valmistelua varten.

Pääluokan määrärahalisäykset ovat yhteensä 107 milj. euroa ja vähennykset yhteensä 87,4 milj. euroa. Hallinnonalan arvonlisäveromenoihin esitetään noin 22 milj. euron lisäystä. Muut lisäykset aiheutuvat pääosin palkkausten tarkistuksista ja muista hinta- ja kustannustasotarkistuksista, edellisellä vaalikaudella päätetystä materiaalihankintojen tasokorotuksesta, monitoimihävittäjien hankinnan valmistelusta ja Puolustusvoimien henkilö- ja tehtävämäärän lisäämisestä. Vähennykset aiheutuvat pääosin Laivue 2020 -hankkeen rahoitusosuuden vuosivaihtelusta, Senaatti-kiinteistöjen budjettineutraalista vuokranalennuksesta ja toimintamenoihin kohdistuvasta tuottavuussäästöstä.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin esitetään noin 60 milj. euroa. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (53 milj. euroa) sisältyvät ulkoministeriön määrärahoihin.

Hallitusohjelman mukaan maanpuolustusjärjestöjen riittävät resurssit varmistetaan ja laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta pannaan toimeen. Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnettävää valtionapua ollaan tähän liittyen lisäämässä siirtämällä 2,8 milj. euroa Puolustusvoimien toimintamenojärähoista valtionapumomentille.

Puolustusministeriön pääluokan menojen osuus vuodelle 2020 ennustetusta bruttokansantuotteen määrästä on 1,27 % (v. 2019: 1,30 %). Pääluokan osuus valtion budjettitalouden menoista on noin 5,49 % (v. 2019 5,65 %).

3 Hinta- ja kustannustasotarkistukset vuonna 2020

Kehykset on muutettu vuoden 2020 hinta- ja kustannustasoon tekemällä Puolustusvoimien toimintamenoihin (pl. henkilöstömenot), puolustusmateriaalihankintoihin ja sotilaallisen kriisinhallinnan menoihin vakiintuneen käytännön mukainen ennakollinen 1,5 prosentin kustannustasotarkistus. Määrärahoihin on tehty lisäksi vuoden 2018 toteutuneen indeksikehityksen mukaiset tarkistukset. Nämä hinta- ja kustannustasotarkistukset lisäävät hallinnonalan määrärahoja noin 22 milj. eurolla. Kilpailukykyopimukseen perustuvan lomarahaleikkauksen päätyminen lisää toimintamenojärähoja noin 12 milj. eurolla.

4 Tilausvaltuudet

Vuoden 2020 talousarvioesityksen mukaisista uusista ja aiemmin myönnettyistä Puolustusvoimien tilausvaltuuksista aiheutuu menoja yhteensä 775 milj. euroa vuonna 2020 ja talousarviovuoden jälkeisinä vuosina yhteensä 1 361 milj. euroa.

Talousarvioesitys sisältää kaksi uutta tilausvaltuutta. Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan 53,8 milj. euron suuruisia Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2020

15.10.2019

Talousyksikkö

-tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 2020–2022. Tilausvaltuudella mm. päivitetään panssaroitua pyöräajoneuvokalustoa, hankitaan pioneirimateriaalia sekä korvataan koulutuksessa käytettävää räjähd- ja tulenkuvausjärjestelmää. Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 132,4 milj. euron tilausvaltuutta, jolla turvataan käytettävyydestä edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosille 2020–2024.

5 Hallinnonalan kipupisteet

5.1 Toimintameno säästöt (ns. JTS-miljardin tuottavuussäästö)

Edellinen hallitus asetti valtion toimintojen digitalisaatiolle ja tuottavuuden kehittämiseksi vuosille 2020–2029 ajoittuvan, kaikkia hallinnonaloja sitovan tuottavuustavoitteen (ns. JTS-miljardin tuottavuussäästö). Puolustusministeriön hallinnonalalla säästötavoite on 0,3 % toimintamenoista vähennettynä toimitilamenoilla. Puolustusvoimien toimintamomentin osuus suunnitellusta tuottavuussäästötavoitteesta on noin 4,8 milj. euroa vuonna 2020, ja se kasvaa vuoteen 2023 mennessä 19,2 milj. euroon. Nyt käytöillä kohdennusperusteilla säästötavoite kasvaa lähes 48 milj. euroon vuonna 2029. Tämä tulee olemaan haaste mm. asevelvollisten koulutukselle sekä lento- ja alustoiminnalle.

5.2 Puolustusvoimien henkilöstömäärä

Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään hallitusohjelmaan perustuen kehyskaudella noin 100 tehtävällä. Vuodelle 2020 esitetty 3,0 milj. euron lisärahoitus riittää noin 40 tehtävään, mikä joudutaan käyttämään pääosin vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uuden toimintamallin käyttöönottoon. Turvallisuustilanteen muutokset edellyttävät Puolustusvoimilta korkean valmiuden ylläpitämistä ja suorituskyvyn jatkuvaa kehittämistä. Lainsäädäntö ja tehtävät ovat muuttuneet ja kansainvälisen toiminnan määrä on kasvanut. Tämä asettaa haasteita henkilöstövoimavarojen riittävyydelle ja henkilöstön jaksamiselle.

Puolustusvoimat on saanut viime vuosina noin kahden miljoonan euron lisämäärärahan määräraikaisten sopimussotilaiden palkkaamiseen. Vuoden 2020 talousarvioesitys ei sisällä tätä määrärahaa. Sopimussotilaiden palkkaamisella tuetaan Puolustusvoimien henkilöstön jaksamista ja riittävän kouluttajamäärän varmistamista varusmieskoulutuksessa. Sopimussotilaan tehtävillä tuetaan myös nuorten hakeutumista aliupseerin tehtäviin ja mahdollisesti myös jatko-opintoihin Puolustusvoimissa.

5.3 Kertausharjoitusmäärä

Kertausharjoitusten määrää nostetaan hallitusohjelmaan perustuen vaalikauden aikana Puolustusvoimien henkilöstömäärän kasvaessa. Tavoitteena on noin 20 prosentin lisäys nykyisestä tasosta hallituskauden loppuun mennessä. Vuodelle esitetyllä 1,0 milj. euron lisämäärärahalla saadaan koulutettua noin 1 200 reserviläistä, mikä vastaa noin 6,6 prosentin lisäystä nykytasoon. Kehyskauden loppuun mennessä määrärahalisäys kasvaa 1,5 milj. euroon, millä päästään noin puoleen hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetetusta 20 prosentin lisäyksestä kertausharjoitusmäärässä. Kertausharjoituskoulutuksesta sovi-
taan vuosittain puolustusministeriön ja Puolustusvoimien välisissä tulosneuvotteluissa.